

## **Dragon spraakherkenningprogramma**

### **Wat is het?**

Bij spraakherkenning gaat het om de herkenning van één bepaalde stem, bij stemherkenning gaat het om een onbeperkt aantal stemmen. Er is geen goede software voor stemherkenning beschikbaar, de software voor spraakherkenning werkt goed.

### **Wat kost het?**

Van Dragon bestaan goedkope versies vanaf € 50,- (Mediamarkt) tot specialistische versies voor juridisch en medisch gebruik met uitgebreide woordenboeken die tot € 1000,- kosten. Voor het inspreken van verslagen werkt de versie van € 50,-.

### **Eisen aan de hardware: geluidskaart, headset en werkgeheugen**

Overgenomen van Rijksuniversiteit Groningen met zoekterm spraakherkenning:

"Pc ten minste 1GHz, minimaal 1GB RAM-geheugen en 2 GB vrije schrijfruimte; 16 bits geluidskaart (bij voorkeur Soundblaster); Cd-romdrive en Windows XP of een nieuwere versie (7)."

De headset die bij het programma zit voldoet, maar deze zit niet echt stabiel op je hoofd. Een headset die goed zit is belangrijk omdat een juiste stand van de microfoon ten opzichte van je mond voorwaarde is voor een goede herkenning van wat je zegt.

### **Eisen aan de omgeving**

De microfoon van de headset pikt alleen het geluid op van degene die de headset draagt. De stem van iemand die naast jou zit, wordt niet opgepikt. Het belangrijkste is dat er geen mensen om je heen zitten die er last van hebben dat je tegen je computer praat.

### **Hoe begin je?**

Om met dit pakket te kunnen werken, moet je het programma enige tijd gunnen om jouw stem en uitspraak te leren kennen. Als je dit programma installeert, zul je daarom tekst moeten inspreken. Als je er zes tot acht uur aan besteedt (installatie van het programma, een paar teksten inspreken, een beetje wegwijzen worden in het programma, wat teksten van jezelf screenen) kun je ermee aan de slag. Het programma zal steeds foutlozer gaan werken als je het vaker gebruikt en als je vloeiender gaat spreken.

### **Hoe zit het pakket op hoofdlijnen in elkaar?**

Het standaardmenu (van de goedkope versie, Dragon naturally speaking versie 10.1) heeft vier keuzeknoppen:

1. Naturally speaking  
Beheer van verschillende stemmen die op dezelfde computer met dit pakket werken;
2. Extra  
Oefenprogramma's zodat het pakket aan je stem went, programma's om de nauwkeurigheid van de stemherkenning te verhogen, lexicon oftewel woordenboek: woorden die je aan het pakket toevoegt (bijv. via screening van je documenten) zodat het pakket meer woorden gaat kennen;
3. Woorden  
Individuele woorden toevoegen, verwijderen, etc.;
4. Help  
Naast de helpfunctie ook onder andere een handleiding (onder de titel rondleiding) en de website van de producent. Voor Nederland zit het contactadres in België (zie onder <help> <naturally speaking op internet> en dan onder <rondleiding>. Hier vind je een helpdesk met een ingang per mail en telefoon.

## Hoe werk je ermee?

Als het pakket geïnstalleerd is, kun je Dragon openen. Dit wordt dan een minivenster dat bovenop elk programma komt te liggen dat je opent. Je kunt dus vervolgens Word of een e-mailprogramma openen.

Je kunt ook in het dragonmenu onder <extra> <dragon pad> openen. Je zit dan in een minimalistische versie van Word. Voor de meest voorkomende handelingen is dit genoeg. Na afloop kun je dit document als een Worddocument opslaan (bij minimalisatie wordt het een knopje met groen asymmetrisch flesje onderaan je beeldscherm).

Zodra je in een (tekstverwerkings)programma zit, spreek je in wat je op papier wilt hebben. In principe kan je ook allerlei computercommando's via je stem geven (zie onder Spraakopdrachten). Je kunt de twee door elkaar heen gebruiken: toetsenbord en stem. Daar waar de cursor staat, wordt de tekst die je inspreekt, getypt.

Als je Dragon wilt afsluiten, vraagt Dragon of het pakket alles moet verwerken wat jij hebt ingevoerd. Het is alleen handig om dit te doen, als je ervoor zorgt dat je de eventuele fouten uit dit document hebt gehaald. (Fouten kun je via de optie <woorden> later wel weer herstellen, maar dat kost tijd.) Het is ook een optie om dit nooit te doen. Zaken worden namelijk letterlijk overgenomen. Als het woord 'verslag' voorkomt in een kop en in hoofdletters staat, dan zal de volgende keer de schrijfwijze VERSLAG worden.

## Aan de slag

Het is niet nodig om je uitgebreid in dit pakket te verdiepen om de basistaak, het inspreken van tekst, uit te voeren.

De volgende zaken zijn noodzakelijk om aan het werk te kunnen.

1. Je moet beginnen met het inspreken van een oefentekst. Ga naar <extra>, <nauwkeurigheidscentrum>, <leerfase uitvoeren>. Na twee oefenzinnen volgt er een keuze uit negen titels van teksten die beschikbaar zijn om in te spreken. Doe er in ieder geval een.
2. Daarna is het verstandig om een aantal teksten die je zelf hebt geschreven te laten screenen op woordgebruik. Je kunt op deze manier woorden die je zelf regelmatig gebruikt laten toevoegen aan je persoonlijke woordenboek in Dragon. Als je vervolgens bij het inspreken een woord gebruikt dat op je eigen lijstje staat, dan is de kans veel groter dat Dragon dat woord in een keer goed verstaat en correct weergeeft op het beeldscherm. Ga naar <extra>, <nauwkeurigheidscentrum> en onder het onderwerp <lexicon verbeteren> vind je de keuze <woorden uit uw documenten toevoegen aan het lexicon>. Dan kun je vervolgens door naar een document of een map en daarin alle woorden laten turven. (Dit wijst zichzelf). Dragon geeft vervolgens een overzicht van alle nieuwe woorden die hij heeft gevonden, en je kunt dan (per woord) aangeven of je dit woord in je persoonlijke lexicon wilt opnemen.
3. De derde mogelijkheid die ik erg veel gebruik, is een opdracht die je met je stem geeft: "spel dat". Ik gebruik dit als het programma een woord verkeerd heeft verstaan of niet kent. Je komt dan in een submenu waarin je het betreffende woord kan intypen en ook (als oefenopdracht) kan inspreken. Op deze manier voeg je het woord toe aan het lexicon en zal Dragon de volgende keer dat je dit woord inspreekt, je waarschijnlijk wel verstaan.
4. Verder is de "tip van de dag" een leuke manier het programma beter te leren kennen. Je kunt bij het installeren aangeven dat je bij het opstarten van Dragon altijd de tip van de dag wilt zien. Je kunt doorscrollen naar volgende tips. Zo leer je geleidelijk aan het programma beter kennen.

5. Onder de functietoets <help>, zit het onderwerp 'rondleiding'. Hier vind je een combinatie van uitleg met bijbehorende oefeningen om met het programma te leren werken. Links vind je een keuzemenu bestaande uit 'aan de slag' (werking microfoon, helpopties), 'dicteren', 'correcties' (tekstverwerkingsfuncties die op je stem reageren) en 'toepassingen' (e-mail webnavigatie).

### **Spraakopdrachten**

De onderstaande reeks met spraakopdrachten kun je met je stem geven (letterlijk uitspreken), zodat je niet het toetsenbord hoeft te gebruiken. Zie onder <help> en <rondleiding> voor meer informatie.

Als Dragon een spraakopdracht niet als zodanig herkent, maar de uitgesproken tekst als tekst opschrijft (gele omranding van de opdracht), dan kun je tijdens het uitspreken de <ctrl> ingedrukt houden om duidelijk te maken dat het om een spraakopdracht gaat (blauwe omranding). Als het omgekeerde het geval is, houd je de <shift> ingedrukt.

### **Microfoon bedienen**

slaap (=microfoon uit, het icoon wordt geel i.p.v. rood) en  
word wakker (= microfoon aan).

### **Leestekens invoegen**

punt  
komma  
vraagteken  
uitroepteken  
aanhalingstekens openen (“)  
enkel aanhalingsteken openen (‘)

### **Het editen van je tekst**

nieuwe regel  
nieuwe alinea  
schrap dat  
selecteer [met direct daarna het woord of de woorden die je wilt selecteren, bijvoorbeeld 'café']. Als je direct daarna 'restaurant' zegt, wordt het woord 'café' overschreven door het woord 'restaurant'.  
Als je een woord selecteert, kun je vervolgens met bijvoorbeeld  
maak dat vet  
maak dat hoofdletter  
de layout veranderen van dat woord.  
deselecteer dat (datgene wat je net hebt geselecteerd, wordt ongedaan gemaakt)  
gaan naar het einde (cursor gaat naar het einde van je tekst)  
spel dat  
backspace (1 teken terug)  
wis vorig woord  
invoegen voor (direct daarna zonder pauze zeg je het woord waarvoor je de cursor wilt hebben),  
vervolgens spreek je de tekst in die je wilt invoegen  
ongedaan maken